

НАЦРТ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПОПУЛАЦИОНУ ПОЛИТИКУ ОПШТИНА НОВИ
БЕЧЕЈ 2026/2028**

ЛАП финансирао:

Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност
полова

ЛАП припремио:

Институт за медијацију, преговарање и јавне политике

Садржај

1. Увод	.....
1.1 Реч председника општине.....	
1.2 Сврха и значај ЛАП-а	.....
1.3 Методолошки приступ	.....
1.4 Правни и стратешки оквир	.....
2. Географски положај општине Нови Бечеј	.....
3. Социо-економске карактеристике општине Нови Бечеј	.....
3.1 Привредна структура	.....
3.2 Запосленост и тржиште рада	.....
3.3 Образовна структура	.....
3.4 Социјална структура и друштвене карактеристике	.....
3.5 Миграције и демографски притисак	.....
3.6 Кључни социо-економски изазови	.....
4. Анализа демографске ситуације	.....
4.1 Наталитет и морталитет	.....
4.2 Старосна структура	.....
4.3 Миграције	.....
4.4 Етничка и друштвена структура	.....
4.5 Институционална покривеност	.....
4.6 Закључак анализе	.....
5. Анализа ставова институција	.....
5.1 Основни налази	.....
5.2 Препоруке институција	.....
6. Анализа ставова грађана	.....
6.1 Профил испитаника	.....
6.2 Перцепција демографске ситуације	.....
6.3 Процењени приоритети	.....

6.4 Предлози грађана	
6.5 Синтеза налаза	
7. Циљеви локалне популационе политике	
7.1 Општи циљ	
7.2 Специфични циљеви	
8. Приоритетне области и предложене мере	
8.1 Подршка деци, родитељима и услугама	
8.2 Репродуктивно и ментално здравље	
8.3 Економска сигурност младих породица	
8.4 Развој руралних средина	
8.5 Информисање и едукација	
8.6 Подршка равноправном родитељству	
8.7 Јачање институционалних капацитета	
9. Оперативни оквир ЛАП-а: области, мере, носиоци и рокови	
10. Фазе реализације ЛАП-а 2026–2028	
10.1 Фаза I – Припрема и институционално позиционирање	
10.2 Фаза II – Пуно спровођење мера	
10.3 Фаза III – Евалуација и припрема новог ЛАП-а	
11. Праћење и евалуација ЛАП-а	
11.1 Механизми праћења	
11.2 Алати и индикатори	
11.3 Евалуација ефеката	
11.4 Сарадња са републичким и покрајинским институцијама	
11.5 Повратне информације грађана	
12. Закључак	

РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Локални акциони план за популациону политику општине Нови Бечеј за период 2026–2028. године представља стратешки документ чији је циљ да се обезбеди системски, усаглашен и одржив приступ у унапређивању демографских кретања и квалитета живота становништва. Полазећи од уочених изазова у области наталитета, миграција, старосне структуре становништва и доступности јавних услуга,

локална самоуправа је приступила изради Плана који треба да омогући дугорочно планирање мера и политика усмерених на стабилизацију и демографску обнову општине.

Израда овог документа заснована је на анализи релевантних статистичких показатеља, резултатима упитника спроведених са грађанима и институцијама, као и стратешким актима Републике Србије и Аутономне Покрајине Војводине. Постављени циљеви и приоритетне области усмерени су на обезбеђивање бољег приступа услугама за децу и родитеље, унапређење услова за живот младих породица, јачање здравствених и социјалних капацитета, као и подстицање равномерног развоја како у градском, тако и у руралним подручјима.

Наша је обавеза да обезбедимо услове у којима ће свако дете имати једнаку шансу за развој, а родитељи подршку која им је неопходна. Локална самоуправа ће, у сарадњи са надлежним републичким и покрајинским институцијама, наставити да унапређује инфраструктуру, доступност услуга, економске услове и све сегменте који утичу на бољи и стабилнији живот становника наше општине.

Овим планом поставља се стратешки оквир за деловање у наредном трогодишњем периоду, са јасно дефинисаним мерама, носиоцима, индикаторима и роковима, како би се омогућила ефикасна реализација и праћење резултата. Веруемо да ће спровођење Локалног акционог плана за популациону политику допринети унапређењу демографске слике општине Нови Бечеј и стварању услова за њен одрживи развој.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ НОВИ БЕЧЕЈ
САША МАКСИМОВИЋ

1. УВОД

Општина Нови Бечеј се суочава са израженим и вишеслојним демографским изазовима који дубоко обликују њен развојни потенцијал. Процеси смањења броја становника, ниска стопа наталитета, одлив младих и континуирано старење становништва већ данас стварају негативне ефекте у области јавних услуга, локалне економије, социјалне кохезије и одрживости инфраструктуре. Према подацима пописа из 2022. године, општина има 19.886 становника, али дугорочни трендови – посматрани кроз претходне деценије – указују на систематичан пад који захтева координисан и свеобухватан одговор локалне заједнице.

Ови изазови су посебно изражени у руралним деловима општине, где се младо становништво убрзано смањује услед миграција, недовољних могућности за запослење и ограничене доступности услуга. Последице су видљиве у смањеном обухвату деце у образовним установама, притиску на одрживост јавних институција, паду економске активности и смањењу учешћа млађих генерација у друштвеном животу општине.

Истовремено, у општини не постоји у потпуности координисан систем подршке породицама са децом. Постојећи програми социјалне, финансијске и логистичке помоћи су ограниченог домета, а поједине услуге – пре свега оне које се односе на рани развој, саветодавну подршку родитељству и инфраструктуру за дневни боравак деце — нису довољно развијене или су неравномерно доступне. Ограничени капацитети предшколских установа, као и непостојање интегрисане међусекторске сарадње, додатно отежавају положај младих породица.

Поред тога, постоји изражена потреба за активнијом улогом локалне самоуправе у креирању подстицајног окружења за младе људе који желе да заснују породицу и остану у локалној заједници. Недостатак адекватних

стамбених решења, ограничене могућности за запослење и недовољно развијени програми за подршку младим брачним паровима утичу на одлагање родитељства и на одлуке о проширењу породице. Ово су фактори који захтевају системски приступ и јасан стратешки одговор.

Израда и реализација Локалног акционог плана за популациону политику представља кључни корак ка дефинисању структурираних, циљаних и одрживих мера које могу да ублаже негативне демографске токове и унапреде услове за живот породица са децом. Овај план треба да садржи интервенције засноване на доказима, мерљивим резултатима и реалним потребама становништва, као и на подацима добијеним од институција и самих грађана. Истовремено, ЛАП треба да створи основ за активну сарадњу са републичким, покрајинским и другим релевантним институцијама, како би се обезбедила подршка у имплементацији мера и унапређењу квалитета живота у општини Нови Бечеј.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Израда Локалног акционог плана за популациону политику општине Нови Бечеј заснива се на принципима транспарентности, укључености локалних актера, ослањања на званичне статистичке податке и добрим праксама у области јавних политика. Процес израде координира Комисија за израду ЛАП-а, која је формирана пре израде ЛАП-а и чији чланови долазе из различитих сектора: локалне самоуправе, здравства, образовања, социјалне заштите и цивилног друштва.

Методолошки приступ обухватао је неколико међусобно повезаних корака:

- Анализа демографских података и постојећих извештаја, са фокусом на старосну и полну структуру становништва, стопу наталитета и морталитета, миграционе токове и индекс старења;

- Преглед постојећих мера и програма који се у општини већ спроводе у области подршке породици, деци и младима, уз идентификацију њихових домета и ограничења;
- Идентификовање потреба и приоритета, како кроз директне консултације са институцијама и организацијама, тако и на основу података добијених из упитника и евалуација раније спровођених мера;
- Израда радне верзије Плана, уз дефинисање приоритетних области, циљева, мера и очекиваних резултата;
- Јавна расправа и консултације, као кључна фаза у којој ће се јавности представити нацрт документа, а примедбе и предлози заинтересованих страна биће узети у обзир при финализацији ЛАП-а.

Цео процес спроведен је у сарадњи са екстерним стручњацима из области популационе политике и локалног развоја, чији је задатак био да обезбеде квалитетну обраду података, структурирање мера и усаглашеност са релевантним покрајинским и националним документима.

Локални акциони план за Нови Бечеј неће бити статичан документ — већ ће се посматрати као динамичан оквир који ће бити редовно ажуриран, у складу са праћењем резултата и новим потребама локалне заједнице.

3. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ НОВИ БЕЧЕЈ

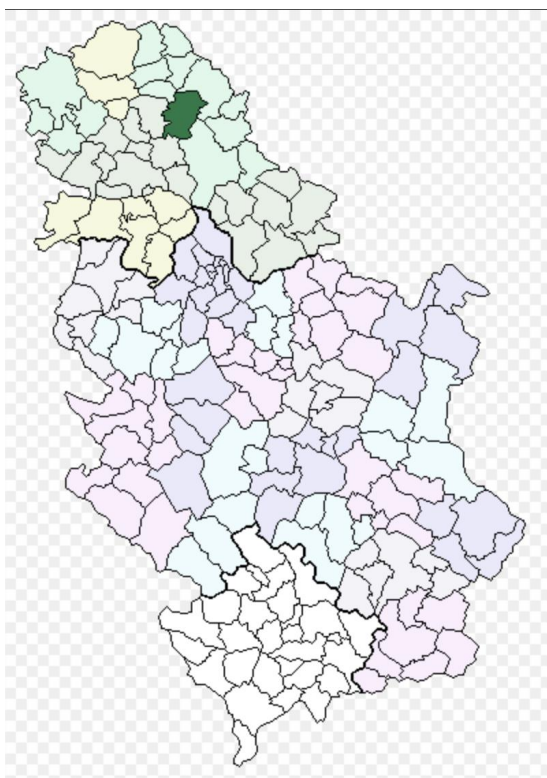

Општина Нови Бечеј припада групи потиских општина и смештена је у централном делу Војводине, као једна од пет локалних самоуправа Средњобанатског округа. Територија се простире уз леву обалу реке Тисе, на делу њеног тока који се налази 66 километара од ушћа у Дунав. Ова позиција условљава препознатљив пејзаж приобаља и представља значајан просторни ресурс за локалну заједницу.

Административно, општину чине четири насеља: **Нови Бечеј, Ново Милошево, Кумане и Бочар**, која заједно формирају функционалну целину са равничарским, пољопривредним и приобалним карактеристикама типичним за Банат.

Општина се граничи са више јединица локалне самоуправе: градом Зрењанином, као и општинама Кикинда, Бечеј, Ада, Жабал и Чока. Овакво окружење је важан фактор регионалне повезаности и сарадње, посебно имајући у виду развијену мрежу путева и природне коридоре.

Новобечејска територија је саобраћајно добро позиционирана. Поред приобалног речног пута на Тиси, општина је повезана са Дунавом разгранатом каналском мрежом. Кроз сва насеља пролази железничка пруга која успоставља везу са Београдом, Зрењанином, Кикингом, Темишваром и, преко Суботице, са Сегедином. Поред железнице, општину пресецају важни државни путеви првог и другог реда, што омогућава несметану повезаност са окружним центрима, пограничним зонама и међународним токовима.

Овај географски положај, који обухвата значајне речне, копнене и железничке коридоре, представља потенцијал за развој туризма, транспортних и пољопривредних активности, али и важан чинилац демографских кретања, приступачности услуга и дугорочног развојног планирања.

Удаљеност Новог Бечеја од неких значајнијих центара: Бечеј – 14км, Зрењанин – 35км, Нови Сад – 55км, Суботица – 90км, Сомбор – 100км, Београд – 110км, Темишвар (Румунија) – 110км, Вршац – 130км, Осијек (Хрватска) – 140км.

4. СОЦИО-ЕКОНОМСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ НОВИ БЕЧЕЈ

Социо-економски профил општине Нови Бечеј одређен је особеностима локалне привреде, структуром запослености, нивоом плата, миграционим кретањима и доминантном улогом пољопривреде. Анализа расположивих индикатора показује да је општина економски активна, али да се суочава са бројним структурним ограничењима која утичу на квалитет живота становника, одрживост јавних услуга и дугорочан демографски развој.

4.1 Привредна структура

Привреду општине карактерише изражена оријентација ка примарном сектору, пре свега пољопривреди, што је у складу са аграрним потенцијалом подручја. Према подацима из документа, на територији општине регистровано је **2.204 пољопривредних газдинстава**, што потврђује да значајан део становништва

живи од ратарства и сточарства или те активности користи као допунски извор прихода.

Укупно послује **325 предузетника и 128 привредних друштава** (податак АПР, 2020). Иако у општини делују важни индустријски субјекти – као што су *Полет (керамика)*, *Astra Shipyard*, *Житопрепада ДМ*, *CONSUM TM*, *Knott Autoflex*, *ITAL TEX-INTIMO*, *PEPO Energy* – њихов број није довољан да обезбеди високу стопу запослености или снажнији индустријски раст. Прерађивачки капацитети у области пољопривреде су посебно ограничени, што значи да се већи део производње пласира као сировина без значајније додате вредности.

Све ово указује на привреду са **недовољним степеном диверзификације**, у којој су мали и средњи привредни субјекти носиоци пословне активности, али са ограниченим потенцијалом раста.

4.2 Запосленост и тржиште рада

Према подацима из Плана развоја, укупан број запослених у општини износи **6.022 лица**, што одговара **272 запослена на 1.000 становника**, односно **65% републичког просека**. Истовремено, број незапослених износи **129 на 1.000 становника**, што је **16% изнад републичког просека**.

Стопа незапослености је висока и износи **41,17%**, што потврђује структурне проблеме на тржишту рада и недостатак адекватних радних места, посебно за младе и средње квалификоване раднике.

Посебан изазов представља одлив радне снаге: велики број младих одлази у веће градове или у иностранство, нарочито у ЕУ, што је условљено и могућношћу стицања двојног држављанства.

4.3 Ниво зарада и економска рањивост

Просечна нето зарада у општини налази се **испод републичког нивоа**, што утиче на укупни животни стандард и економску стабилност домаћинства.

Ниже зараде, недостатак индустријске основе и нестабилно тржиште рада доприносе временски ограниченим и сезонским миграцијама, као и одлукама младих да приходе потраже у урбаним центрима или у иностранству. Поред тога, сезонски доласци радника из иностранства током лета привремено подижу тражњу за услугама, што утиче и на раст цена некретнина.

4.4 Социјална структура и друштвене карактеристике

Општина има **вишенационалан карактер**: Срби чине око 67%, Мађари 18%, Роми око 5,5% становништва. Ова разноврсност је видљива у јавном животу, образовању и раду институција, где је двојезичност уобичајена пракса.

Социјални систем бележи потребе у области услуга смештаја деце, подршке старијима и услуга за особе са инвалидитетом. Примера ради, 2020. године 49 деце користило је услуге смештаја у хранитељским породицама, док резиденцијалних установа за децу нема.

Посебно је уочљив недостатак саветовалишта за репродуктивно здравље и подршку родитељима, што је од великог значаја за планирање мера популационе политике.

4.5 Миграције и демографски притисак на економију

Значајни миграциони токови у протеклој деценији, како у унутрашњим тако и у међународним оквирима, довели су до губитка школованих младих људи и занатских радника, што додатно ослабљује локално тржиште рада и конкурентност привреде.

Индекс старења (107,18) већи је од просека Србије и Војводине, што потврђује повећан притисак на социјалне услуге и пад економске активности радно способног становништва.

4.6 Кључни социо-економски изазови

На основу података може се закључити да су главни изазови:

- недовољна диверсификација привреде
- недостатак индустријских и прерађивачких капацитета
- висока стопа незапослености
- ниске зараде
- одлив младих и квалификоване радне снаге
- демографско старење које смањује економску активност
- ограничени капацитети социјалних и саветодавних услуга

5. АНАЛИЗА ДЕМОГРАФСKE СИТУАЦИЈЕ на основу јавно доступних информација

Према резултатима последњег пописа становништва из 2022. године, општина Нови Бечеј броји 19.886 становника. У односу на претходни попис из 2011. године, када је у општини живело 23.847 становника, евидентан је пад од преко 3.900 лица, што представља смањење за више од 16%. Овај тренд указује на присутан процес депопулације, који се манифестује кроз комбинацију ниског наталитета, високог морталитета и негативног миграционог салда.

5.1 Наталитет и морталитет

Подаци показују да је број живорођене деце у општини у континуираном опадању. У 2023. години рођено је свега 128 беба, што указује на веома ниску стопу рађања у односу на укупан број становника. Истовремено, број умрлих особа знатно премашује број новорођених, што доводи до негативног природног прираштаја. Укупно становништво се смањује не само бројчано, већ и по демографској виталности.

5.2 Старосна структура

Индекс старења у општини је у порасту: све већи удео чине становници старији од 65 година, док број деце и младих до 18 година опада. Према доступним проценама, удео младих у укупној популацији износи мање од 18%, што је

испод републичког просека. Ово директно утиче на одрживост образовних и социјалних система и указује на потребу за системском подршком младим породицама.

5.3 Миграције

Забрињавајућа је и чињеница да велики број младих напушта територију општине у потрази за запослењем и бољим условима живота, углавном у већим урбаним центрима или иностранству. Унутрашње миграције посебно погађају села и мање месне заједнице, док се демографска слика централних делова општине релативно спорије мења.

5.4 Етничка и друштвена структура

Општина Нови Бечеј има мултиетничку структуру становништва, са присуством више националних заједница (Срби, Мађари, Роми, и др.). Ова разноврсност захтева посебно сензибилан приступ у креирању мера, како би све заједнице биле равноправно обухваћене политикама подршке.

5.5 Институционална покривеност

Иако у општини постоје основне и средње школе, предшколска установа, Дом здравља и Центар за социјални рад, капацитети и ресурси често нису довољни за адекватно одговарање на све потребе породица са децом. Додатни изазов представља недостатак саветовалишта за репродуктивно здравље и услуга менталне подршке младим родитељима.

Демографски показатељ	Вредност / Опис	Напомена
Број становника (2022)	19.886	Попис 2022
Број становника (2011)	23.847	Попис 2011
Промена броја становника	–3.961 лица (–16,6%)	Снажан депопулациони тренд
Живорођени (2023)	128	Низак наталитет
Наталитет	Веома низак	Испод нивоа просте

Демографски показатељ	Вредност / Опис	Напомена
		репродукције
Морталитет	Знатно већи од наталитета	Доводи до негативног природног прираштаја
Природни прираштај	Негативан	Општина губи становништво сваке године
Индекс старења	Висок / растући	Све више старијих од 65 година
Удео младих (0–18)	< 18%	Испод републичког просека
Миграције – унутрашње	Изражене	Највише погађају села
Миграције – спољне	Високе	Одлазак младих у урбане центре и иностранство
Етничка структура	Мултиетничка (Срби, Мађари, Роми...)	Захтева инклузивне мере
Институције	Школе, вртић, Дом здравља, ЦСР	Капацитети недовољни
Саветовалишта / подршка родитељству	Недостају	Нема саветовалишта за репродуктивно здравље
Општи закључак	Сложена демографска криза	Пад броја становника, старење, миграције

5.6 Закључак анализе

Демографска анализа јасно указује на сложену и вишеслојну кризу становништва у општини Нови Бечеј. Са сталним падом броја становника, ниском стопом наталитета, негативним природним прираштајем и високим степеном миграција, општина се суочава са озбиљним изазовима који угрожавају дугорочну одрживост заједнице. Посебно забрињавајући је тренд старења становништва и све мањи удео деце и младих, што указује на хитну

потребу за стратегијом која ће стимулисати рађање, задржати младе и подржати породице у целини.

Истовремено, институционални капацитети постоје, али су ограничени у погледу ресурса, кадрова и доступности савремених услуга за подршку родитељству и репродуктивном здрављу.

6. АНАЛИЗА ДЕМОГРАФСKE СИТУАЦИЈЕ на основу података достављених од стране општине Нови Бечеј

6.1 Демографски профил општине

Анализа података које је општина Нови Бечеј доставила путем званичног упитника показује изразито неповољне демографске тенденције. Општина је у протеклом петогодишњем периоду (2021–2025) суочена са континуираним падом броја становника, природним губитком, неповољном старосном структуром и интензивним миграцијама, посебно младих.

6.1.1. Основни демографски параметри

Демографски показатељ	Вредност
Укупно становника	19.886
Живорођени (5 год.)	898
Умрли (5 год.)	1.144
Природни прираштај	–246
Просечан број деце по породици	1,58

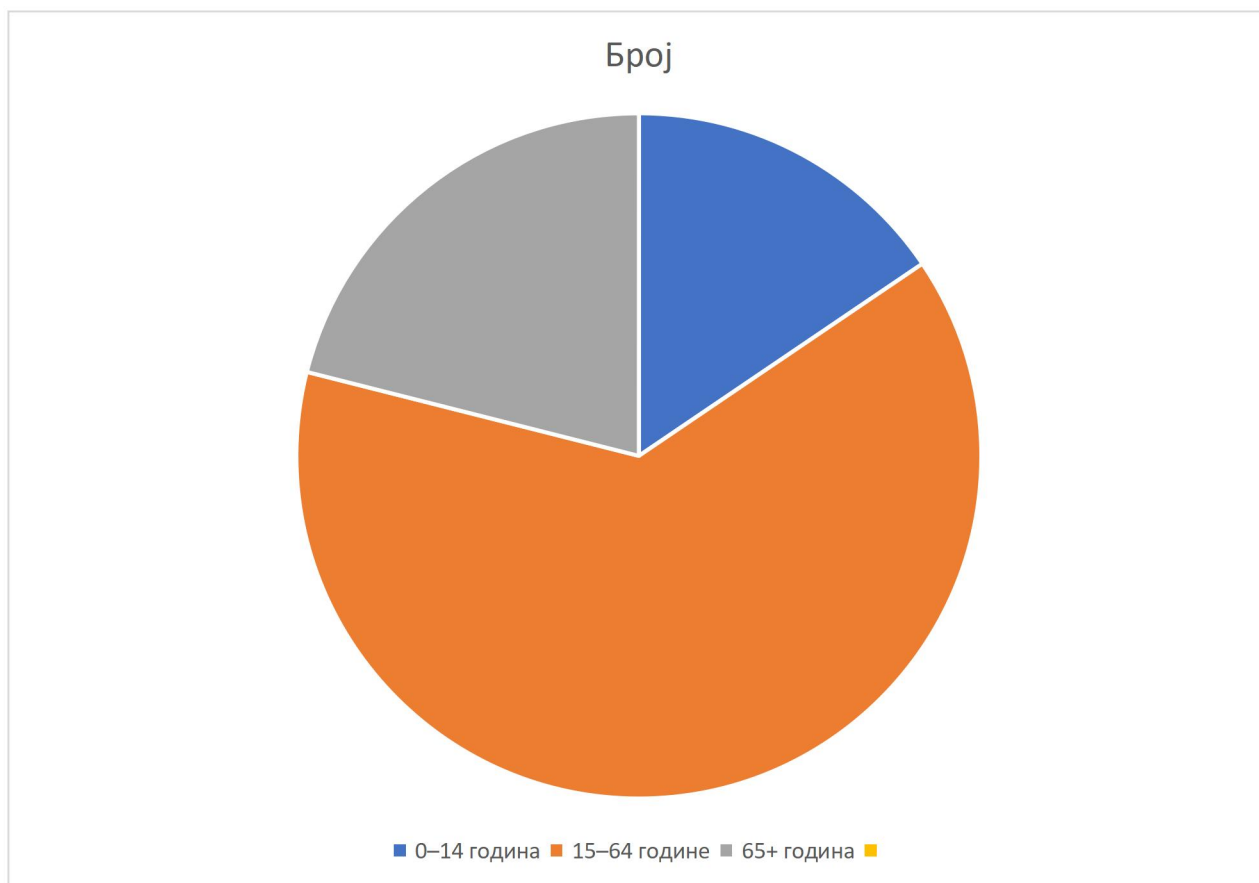

Податак о просечном броју деце по породици (1,58) значајно је испод нивоа просте репродукције (2,1), што указује да је природни пад становништва дугорочно стабилан и дубински укореењен.

6.1.2. Старосна структура

Старосна група	Број	Удео у популацији
0–14 година	3.087	15,5%
15–64 године	12.611	63,4%
65+ година	4.188	21,1%

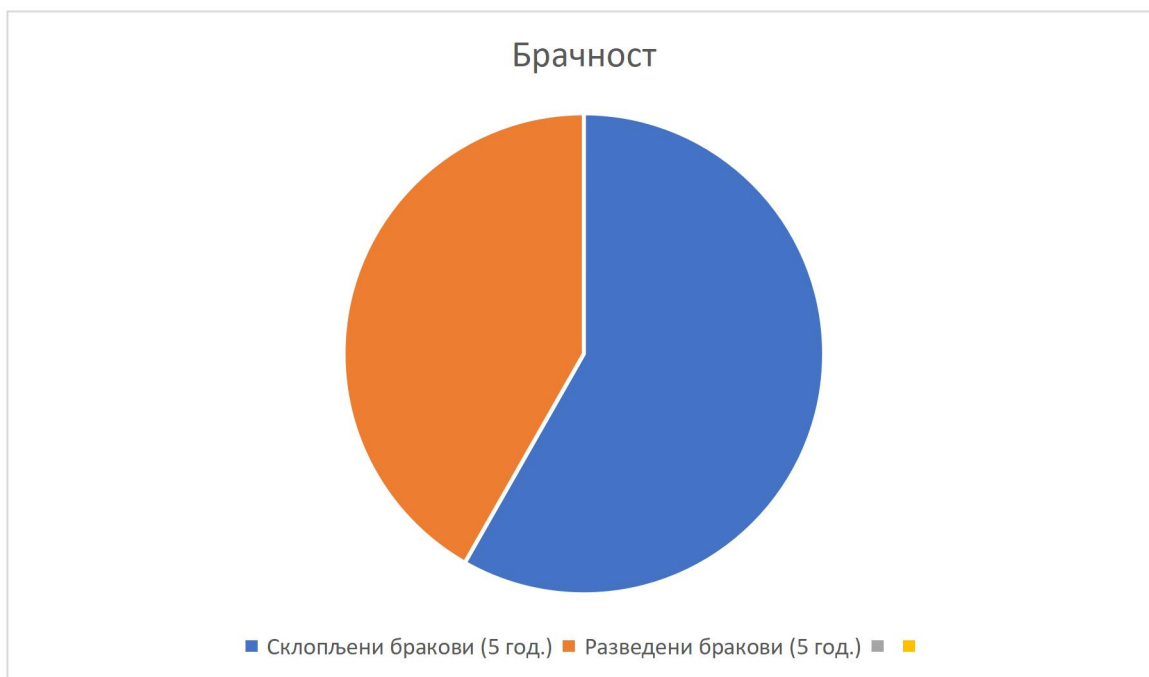

Структура становништва указује на процес **интензивног старења**, са више од 21% становништва старијег од 65 година. Истовремено, удео деце (15,5%) недовољан је за обнову генерација и одрживост локалних структура — школа, вртића, спортских секција, културних програма и економске активности.

6.2 Кретање становништва: бракови, разводи и миграције

6.2.1. Брачност и породичне тенденције

Показатељ	Вредност
Склопљени бракови (5 год.)	452
Разведени бракови (5 год.)	324

Однос склопљених и разведених бракова (готово **1:0,7**) представља један од најнеповољнијих односа у Србији. Овакви параметри указују на ослабљене породичне структуре, нестабилност породичних односа и потенцијално већи број самохраних родитеља — што је потврђено и податком да их је у општини чак **1.270**.

6.2.2. Миграције и одлив становништва

Општина пружа детаљан опис миграционих токова — што представља изузетно важан елемент анализе.

Према упитнику, најчешћи разлози одласка су:

1. **Образовање младих у већим центрима** (Нови Сад, Београд, Зрењанин).
2. **Потрага за боље плаћеним пословима** у урбаним зонама Србије.
3. **Емиграција у земље ЕУ**, пре свега у Мађарску, из разлога који укључују:
  - могућност добијања држављанства,
  - више зараде,
  - брже запошљавање.

Посебно је наглашено да се губи радно способна популација, и то:

- млади стручњаци,
- средње квалификовани кадрови,
- занатлије,
- квалификовани радници, посебно они са познавањем специфичних мануелних занимања.

Овај тренд негативно утиче на локалну привреду, доступност радне снаге, развој сектора услуга и дугорочну одрживост заједнице.

6.3. Социјални профил: рањиве групе и породични обрасци

6.3.1. Социјална рањивост

Показатељ	Вредност	Напомена
Корисници новчане социјалне помоћи	422	Висок удео у односу на број становника
Самохрани родитељи	1.270	Индикатор нестабилности породица
Породице са троје+ деце	445	Стратешка група за подршку
Млади до 35 који живе са родитељима	2.958	Веома висока зависност од родитељских домаћинстава

Ови подаци указују на:

- висок степен економске несигурности младих,
- дуготрајну зависност од породице порекла,
- слабљење мотивисаности за самостални живот и заснивање породице,
- постојање значајних структурних баријера (становање, запошљавање).

6.4. Инфраструктура за породицу: стање, капацитети и ограничења

6.4.1. Предшколско васпитање и образовање

Показатељ	Вредност
Број предшколских установа	1
Број објеката	8
Уписана деца	650

Показатељ	Вредност
Неуписана деца (због недостатка места)	43

Иако постоји добро развијена мрежа објеката, **43 деце ове године остало је ван система**, што представља критичан сигнал за ЛАП.

Пуни обухват је једна од кључних националних мера популационе политике.

6.4.2. Основне и средње школе

- Основне школе: 5
- Средње школе: 1

Продужени боравак у основним школама на територији општине постоји у ограниченом обиму. Услуга није обезбеђена у свим школама нити равномерно на територији општине. У појединим школама боравак функционише за одређене разреде или у ограниченом капацитету, што значи да деца млађег узраста, посебно у насељеним местима, немају увек приступ овој врсти услуге.

6.4.3. Здравствена инфраструктура

На територији општине доступне су основне здравствене услуге у области гинекологије и педијатрије, што представља важан део подршке женама у репродуктивном периоду и породицама са малом децом. Присуство оба профила обезбеђује доступност кључних превентивних и примарних здравствених услуга неопходних за очување здравља мајке и детета.

У систему не постоји саветовалиште за родитеље, што значи да није развијена интегрисана услуга која би пружала континуирану психосоцијалну подршку, саветовање, едукације и програме за родитеље са децом различитих узраста.

Иако постоји **Школица за труднице** у оквиру Дома здравља — што представља важну и позитивну услугу у периоду трудноће — овај програм не покрива потребе породица након рођења детета, нити подржава прве године родитељства и изазове са којима се породице сусрећу у раном развоју детета.

6.4.4. Јавни простори за породице

Стање игралишта и школских дворишта је неуједначено. Поједини простори су функционални и релативно добро опремљени, док је други део инфраструктуре делимично очуван, застарео или недовољно опремљен за потребе деце различитих узраста.

Не постоји уједначен технички стандард, нити регуларно праћење стања свих јавних површина намењених деци. То доводи до разлика у квалитету простора између центра и насељених места, као и до ограничених могућности за безбедну игру и боравак на отвореном.

Унапређивање ових простора представља важан предуслов за развој локалне инфраструктуре за породице.

6.5. Постојеће мере популационе политике у општини

Општина Нови Бечеј има више развијених мера, углавном финансијских, али су оне фрагментарне и не обухватају све потребе породица.

6.5.1. Једнократна подршка новорођенчету

Општина обезбеђује:

Тип породице	Износ
Основни износ	20.000 РСД
Близанци	60.000 РСД
Тројке	100.000 РСД
Четворке+	150.000 РСД

Право се остварује у року од 6 месеци од рођења детета.

Износи су традиционални, али не прате раст животних трошкова.

6.5.2. Подршка вртићима

Подршка коју општина обезбеђује за бесплатан боравак у вртићима усмерена је искључиво на **дете трећег и четвртог реда рођења**, уз услов да родитељи имају пребивалиште на територији општине. Ова мера представља важан сегмент стимулисања породица са више деце и директно подржава родитеље који већ имају троје или више деце.

Међутим, због своје ограничене структуре, мера **не обухвата већину породица у општини**. С обзиром на демографске податке — просечан број деце по породици је **1,58**, а породица са троје и више деце има **445** — јасно је да се мера односи на релативно мали број домаћинстава.

Иако је циљ стимулисање вишедетности оправдан, у пракси овај модел подршке:

- не решава проблем доступности вртића за породице са првим и другим дететом,
- не доприноси повећању обухвата деце предшколским програмима,
- не утиче на економске притиске који највише оптерећују породице са једним или двоје деце — групу која је најбројнија у општини.

С обзиром на то да **деца у општини остају ван предшколског система**, што је значајан број у односу на укупни капацитет, унапређење подршке вртићима мора бити један од приоритета ЛАП-а, како кроз финансијску подршку, тако и кроз развој инфраструктуре и повећање обухвата.

6.5.3. Подршка ученицима

Општина Нови Бечеј спроводи један од садржајно најобухватнијих система подршке ученицима у региону. Мере које се примењују покривају широк спектар потреба деце и младих, што значајно доприноси једнаким шансама, смањењу образовних баријера и квалитету живота породица.

Општина финансира:

- Трошкове превоза за средњошколце

Ова мера је од посебног значаја за ученике из насељених места (Кумане, Бочар, Ново Милошево), с обзиром на то да средњу школу има само Нови Бечеј. Финансирање превоза директно утиче на доступност образовања, смањење трошкова домаћинства и већу мотивисаност младих да наставе школовање.

- **Боравак у ученичким домовима**

Обезбеђивањем подршке ученицима који се школују ван општине, смањује се финансијско оптерећење породица и унапређује приступ образовању у већим центрима. Ово је посебно важно за ученике који се образују у специјализованим школама.

- **Бесплатне ужине**

Мера доприноси социјалној равноправности и осигурава да сва деца имају храну током наставе, што је посебно значајно за ученике из социјално угрожених породица.

- **Поклон пакети**

Они имају социјални и мотивациони карактер, најчешће се додељују поводом празника, Дана школе или поласка у први разред.

- **Једнократне помоћи ученицима**

Ова мера омогућава брзу реакцију у случајевима хитне потребе — набавка школског прибора, учешће у такмичењима, подршка у социјалним кризама и сл.

Све наведено указује да је подршка ученицима **најразвијенији и најконкретнији сегмент локалних мера**, који је већ добро постављен и може се даље надограђивати кроз циљане програме (таленати, инклузија, STEM, дигиталне вештине).

6.5.4. Подршка студентима

Подршка студентима представља наставак системског приступа образовним политикама. Општина обезбеђује:

- **Трошкове превоза**

Ово је једна од најчешћих и најважнијих ставки трошкова за породице са студентима, посебно када студенти путују у Нови Сад, Београд, Зрењанин и друга универзитетска средишта.

- **Студентске стипендије**

Стипендије представљају мотиваторски фактор, али и конкретну материјалну подршку студентима и њиховим породицама. Оне могу утицати на одлуку младих да након студија остану у општини, посебно ако се прати политика подршке повратницима.

- **Блажи критеријуми за осетљиве категорије студената**

Ова мера осигурава да студенти из социјално рањивих група имају једнаке шансе у приступу високошколском образовању. Услед високог броја самохраних родитеља (1.270), овај вид подршке је посебно значајан за локалну заједницу.

Целокупан систем студентских мера представља континуитет подршке младима у образовном процесу, али још увек нема механизме за **задржавање младих у општини након студија**, што би требало развити као нови сегмент ЛАП-а.

6.5.5. Финансијски капацитет

Општина Нови Бечеј годишње издваја **34.000.000 РСД** за спровођење мера популационе политике. Овај износ представља солидан финансијски оквир који:

- омогућава стабилно финансирање постојећих мера,
- обезбеђује простор за увођење нових, структурних програма,

- омогућава развој свеобухватног ЛАП-а који укључује економске, инфраструктурне и социјалне мере,
- указује на спремност локалне самоуправе да улаже у родитељство, породицу и подмлађивање заједнице.

Иако су финансијска издвајања значајна, тренутна структура мера није довољна да се утиче на кључне узроке демографског пада, попут недостатка стамбене политике, одлива младих, недостатка услуга подршке родитељству и ниске доступности предшколских програма.

Због тога је неопходно преусмерити део ресурса на **структурне, дугорочне и утицајне мере**, које могу да донесу стабилније резултате.

6.6. Кључне области у којима НЕ постоје мере, а неопходне су

Анализа упитника јасно указује да у општини недостају мере у неколико кључних сегмената:

6.6.1. Становање младих

- не постоје субвенције за куповину стана или плаца;
- нема подршке за адаптацију или реновирање;
- нема подстицаја за повољно становање младих брачних парова.

6.6.2. Економско оснаживање

Општина нема:

- програме запошљавања младих родитеља,
- подршку самозапошљавању младих мајки,
- подстицаје за повратнике из иностранства.

6.6.3. Репродуктивно и ментално здравље

Рупе у систему:

- нема саветовалишта за родитеље,

- нема услуга за ментално здравље младих,
- недостатак подршке у периоду трудноће и одмах након рођења детета,
- недовољно развијена превентивна здравствена подршка.

6.6.4. Продужени боравак и дневни програми за децу

Недовољан обухват продуженим боравком представља значајан изазов за запослене родитеље, јер утиче на организацију радног времена, породичних активности и могућности усклађивања породичних и професионалних обавеза.

7. Општи закључци – дијагноза стања

Анализа података које је доставила општина показује следеће системске карактеристике:

7.1. Демографски пад је дугорочан и структурни

- континуирани негативни природни прираштај,
- ниска фертилитетна норма,
- старење становништва,
- висок број самохраних породица.

7.2. Миграције младих представљају највећи ризик

- одлазак високообразованих,
- одлив средње стручних кадрова,
- емиграција у ЕУ,
- одсуство локалних мера за задржавање.

7.3. Инфраструктура за децу постоји, али није довољна

- недостају места у вртићима,
- недовољно школа са продуженим боравком,
- недостатак јавних простора за породице.

7.4. Финансијске мере постоје, али не решавају суштину

Општина подржава:

- новорођенчад,
- ученике,
- студенте,

али недостају мере које би:

- задржале младе у заједници,
- омогућиле самосталан живот,
- ојачале стабилност породице.

7.5. Недостају интегрисане услуге за породицу

- саветовалишта,
- ментално здравље,
- подршка родитељству,
- рани развој детета,
- континуирана подршка од трудноће до поласка у школу.

7. АНАЛИЗА ДЕМОГРАФСKE СИТУАЦИЈЕ на основу података достављених од стране институција општине Нови Бечеј

7.1. Учесници и контекст прикупљања података

У оквиру процеса израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Нови Бечеј за период 2026–2028. године спроведено је анкетирање релевантних локалних институција, са циљем да се прикупе њихове процене демографске ситуације, кључни изазови и предлози мера које би требало да буду обухваћене ЛАП-ом.

Упитник је био јединствен за све институције и обухватао је:

- опште податке о институцији,
- процену тренутне демографске ситуације и узрока ниског наталитета,
- идентификацију приоритетних мера у новом ЛАП-у,
- препоруке и предлоге за конкретне активности,
- виђење начина сарадње између институција.

У процес су били укључени представници здравственог система, образовних установа (основних и средње школе) и јавне установе надлежне за туризам и промоцију општине:

- Туристичка организација општине Нови Бечеј
- Средња школа Нови Бечеј
- ОШ „Милоје Чиплић“
- ОШ „Јосиф Маринковић“
- ОШ „Др Ђорђе Јоановић“
- Дом здравља Нови Бечеј

2. Перцепција демографске ситуације

Сви добијени одговори указују да институције демографску слику општине доживљавају као неповољну. Уочава се континуирани пад броја деце, посебно у појединим одељењима и руралним школама, као и смањење уписа у предшколске програме. Истовремено, приметан је пораст удела старијег становништва, што се одражава и на обим и структуру посла у здравственим и социјалним службама.

Образовне установе указују да се број ученика постепено смањује, да се поједина одељења спајају, а да су руралне школе посебно погођене. У здравственом сектору препознаје се пораст потреба старије популације, док број младих породица и деце не расте у мери која би надокнадила овај тренд. Јавна установа надлежна за туризам додатно истиче да се депопулација одражава и на смањење броја активних младих људи који могу да учествују у развоју туризма и услужних делатности.

3. Главни узроци ниског наталитета – заједнички ставови

Институције се у великој мери слажу око кључних фактора који утичу на ниску стопу рађања и одлуке младих да одлажу заснивање породице:

3.1. Економска несигурност

Као први и најважнији узрок истиче се економска несигурност. Недостатак стабилних и довољно плаћених радних места, неизвесност у погледу запослења након школовања и ограничене могућности за професионални напредак доводе до тога да млади људи често не виде дугорочну перспективу живота и рада у општини.

3.2. Одлазак младих и „одлив мозга“

Други кључни фактор јесу миграције младих у веће градове и иностранство. Школе у својим одговорима описују случајеве у којима значајан део ученика по завршетку основног и средњег образовања наставља школовање и живот ван општине, при чему се само мањи број враћа. Јавна установа у области туризма указује да овај процес погађа и локалну економију, јер се уједно губе и потенцијални носиоци приватних иницијатива, породичних бизниса и нових услуга.

3.3. Стамбени услови и самосталан живот

Више институција индиректно или директно указује на неповољне стамбене услове као фактор који утиче на одлагање родитељства. Млади често дуго остају да живе са родитељима, због недостатка финансијских могућности за самостално становање, високих цена некретнина или одсуства подстицајних стамбених програма за младе брачне парове.

3.4. Ограничени капацитети вртића

И образовни сектор и јавна установа за туризам наглашавају да вртићи немају довољан капацитет да обухвате сву децу чији родитељи желе упис, посебно у појединим насељеним местима. Недостатак предшколских капацитета доводи

родитеље у тежак положај, јер отежава запослење, samozaposлење и активније учешће на тржишту рада, нарочито код мајки.

3.5. Недовољно развијени програми за младе брачне парове и родитељство

Дом здравља посебно указује на све већу потребу за психолошком и саветодавном подршком младим људима, будућим и младим родитељима. Ментални притисци, стрес и несигурност додатно утичу на одлуке о заснивању породице. Образовне установе препознају да родитељима и деци недостају системске едукације и програми који унапређују породичне односе, вештине комуникације и подршку у кризним ситуацијама.

4. Инфраструктура и услови за живот породица

4.1. Предшколске установе

Установе наглашавају да се предшколско васпитање реализује кроз мрежу објеката која је значајна, али и даље недовољна. Присутне су листе чекања, а поједина насељена места имају ограничен или недовољно развијен приступ вртићима. Посебно се издваја потреба за јачањем предшколских капацитета у мањим насељима, како би деца из руралних средина имала једнаке услове као и деца из општинског центра.

4.2. Основне и средње школе

Школе указују да је постојање продуженог боравка и уређених школских дворишта од изузетног значаја за породице у којима су оба родитеља запослена. Ипак, продужени боравак није подједнако развијен у свим школама, нити је доступан свим ученицима млађих разреда, док су игралишта и дворишта неуједначеног квалитета – негде адекватно опремљена, а негде делимично или недовољно. То доводи до просторних разлика у квалитету услова за одрастање и слободно време деце.

4.3. Здравствене услуге

Здравствени сектор обезбеђује основне услуге у области гинекологије и педијатрије, што представља кључни предуслов за заштиту репродуктивног здравља и здравља деце. Поред тога, постоји и школе за труднице, као пример добре праксе подршке у периоду трудноће. Ипак, институције сагласно указују да недостају проширени облици подршке – саветовалишта за родитеље, психолошка подршка породицама, програми за ментално здравље младих и младих родитеља.

5. Приоритети мера – шта институције виде као кључне области интервенције

Када се упореде рангирања понуђених мера у свим упитницима, јасно се издваја неколико заједничких приоритета:

5.1. Запошљавање младих родитеља и жена

Програми запошљавања младих жена и родитеља налазе се међу првим приоритетима у готово свим установама. Институције указују да је обезбеђивање стабилног посла, посебно за жене након породилског одсуства, предуслов за доношење одлуке о рађању и останку у општини. Препознаје се потреба за локалним мерама подстицаја запошљавању, samozapošljavanju и развоју предузетништва младих родитеља.

5.2. Подршка и проширење капацитета вртића

Доступност вртића, смањење трошкова боравка и повећање капацитета предшколских установа препознају се као кључни приоритет. Институције сматрају да је потребно обезбедити да свако дете чији родитељи желе да га упишу, има стварну могућност за то, без обзира на место становања и социоекономски статус породице. Поред квантитативног проширења, указује се и на потребу за унапређењем квалитета програма у вртићима.

5.3. Стамбена подршка младим породицама

Стамбена политика за младе породице препознаје се као недостајући, али веома важан сегмент. Институције указују да би мере попут субвенција за куповину стана, подршке за реновирање или обезбеђивање повољног закупа

могле да имају значајан утицај на одлуку младих да остану у општини и овде заснују породицу.

5.4. Здравствена и психосоцијална подршка

Јачање здравствене заштите, нарочито репродуктивног и менталног здравља, истиче се као приоритетна област. Поред постојећих здравствених услуга, потребно је развити саветовалишта за родитеље, програме подршке у трудноћи и након порођаја, као и континуиране едукације о родитељству, одговорном понашању и здравим стиливима живота.

6. Осетљиве групе и инклузивност мера

Институције препознају више група становништва којима је потребна циљана подршка у оквиру популационе политике:

- самохрани родитељи,
- породице са троје и више деце,
- млади брачни парови,
- породице у руралним срединама,
- ромска и друга осетљива популација.

Поједине установе посебно наглашавају да мере ЛАП-а морају бити осмишљене тако да не допринесу продубљивању постојећих неједнакости, већ да обезбеде да подршка стигне до оних којима је најпотребнија. Јавна установа у области туризма, на пример, наводи читав низ осетљивих категорија као приоритетних за подршку, чиме се јасно наглашава потреба за инклузивним приступом.

7. Предлози за међусекторску сарадњу

Институције су изразито сагласне у оцени да демографске изазове није могуће решавати изоловано, у оквиру појединачних система, већ је неопходан интегрисан и координисан приступ.

Као кључни механизми сарадње предлажу се:

- формирање интерсекторске радне групе или тела за праћење и спровођење ЛАП-а,
- редовни састанци представника здравства, образовања, социјалне заштите, јавних установа и локалне самоуправе,
- јасно дефинисање улога и надлежности сваке институције у спровођењу мера,
- заједничко планирање активности, кампања и програма за децу, младе и родитеље,
- размена података, искустава и примера добре праксе.

На овај начин институције јасно поручују да је за успешну реализацију ЛАП-а неопходно успоставити трајан механизам координације, а не само повремене, ад хоц активности.

8. Закључак – синтетизован „глас институција“

Синтетизовано гледано, „глас институција“ упућује на неколико кључних порука:

1. Демографска ситуација у општини доживљава се као неповољна, са јасно уочљивим трендовима старења, депопулације и миграција младих.
2. Главни узроци ниског наталитета леже у економској несигурности, одсуству стамбене подршке, недовољним капацитетима вртића и недовољно развијеним услугама подршке родитељству и менталном здрављу.
3. Институције препознају као приоритете: запошљавање младих родитеља и жена, проширење и финансијску подршку вртићима, стамбену политику за младе породице и развој саветовалишта и програма подршке родитељству.
4. Постоји конзистентан став да ЛАП мора бити инклузиван и да посебно обухвати самохране родитеље, вишедетне породице, младе брачне парове, породице у руралним срединама и припаднике осетљивих група.
5. Све институције истичу да је успешна популациона политика незамислива без јаке међусекторске сарадње и функционисања заједничког координационог механизма.

Овај интегрисани „глас институција“ представља један од кључних квалитативних основа за дефинисање циљева, мера и активности Локалног акционог плана и обезбеђује да ЛАП буде реалан, заснован на пракси и усклађен са стварним потребама локалне заједнице.

9. Препоруке институција за конкретне мере и активности

На основу прикупљених података од свих релевантних образовних, здравствених и јавних установа, формиран је свеобухватан сет препорука које одражавају реалне потребе становништва, идентификоване баријере и приоритете за унапређење демографске слике општине. Институције су кроз своје одговоре, засноване на непосредном раду са децом, младима, родитељима и другим групама становништва, указале на неколико критичних области у којима је неопходно спровести мере популационе политике. Препоруке су груписане тематски и формулисане тако да омогућавају практичну примену кроз ЛАП.

9.1. Мере за подстицање запошљавања младих, жена и родитеља

Све институције препознају економску несигурност као кључну препреку за заснивање породице. Због тога је потребно успоставити консистентан систем подршке који ће младим људима омогућити да остану, живе и раде у локалној заједници.

Препоручене мере и активности:

- 1. Програм локалних подстицаја за запошљавање младих жена и родитеља**
  - суфинансирање дела зарада новозапослених родитеља деце до 7 година;
  - подстицај послодавцима који запошљавају младе мајке након породилског;
  - локални грант програм за самозапошљавање младих жена.
- 2. Програми подршке самозапошљавању младих родитеља**
  - финансијска подршка за покретање бизниса;
  - бесплатне обуке у области предузетништва;

- менторство за прве две године пословања.

3. Партнерство са привредом

- системска сарадња школа и локалних фирми;
- праксе, школске посете и иновативни дуални модули (без формалног дуалног образовања);
- локални „Career Day“ за младе завршне разреде.

9.2. Ширење капацитета вртића и подршка предшколском систему

Недостатак места у вртићима идентификован је као један од највећих проблема младих породица. Институције уједначено упућују да проширење предшколских капацитета мора бити приоритет.

Препоручене мере и активности:

1. Повећање физичких капацитета предшколских установа

- адаптација постојећих објеката;
- доградња или изградња нових простора у насељеним местима;
- формирање малих, руралних подгрупа (мини-вртића).

2. Финансијска подршка родитељима за боравак у вртићу

- суфинансирање боравка за свако прво и друго дете;
- бесплатан боравак за треће и свако наредно дете.

3. Повећање броја васпитача и стручних сарадника

- подршка за запошљавање васпитача;
- јачање служби за логопедску, психолошку и педагошку подршку у вртићима.

4. Увођење или јачање услуге продуженог боравка у вртићима

- посебно важно за запослене родитеље;
- прилагођавање радног времена вртића потребама породица.

9.3. Унапређење инфраструктуре за децу и младе

Институције указују да су игралишта, школска дворишта и простори за слободно време деце неуједначеног квалитета, што ствара разлике у условима одрастања.

Препоручене мере и активности:

1. Ревизија и стандардизација свих јавних игралишта

- технички преглед постојеће опреме;
- израда стандарда за опремљеност сваке локације;
- планирање вишегодишњег програма обнове.

2. Реконструкција школских дворишта

- постављање нове опреме (љуљашке, клацкалице, спортски мобилијар);
- уређење зелених површина и сеновитих зона за млађу децу.

3. Уређење безбедних пешачких зона око школа

- обележена пешачка места;
- успоривачи саобраћаја;
- повећана сигнализација.

9.4. Развој услуга подршке родитељству и менталном здрављу

Иако постоји гинеколог, педијатар и Школица за труднице, институције сматрају да системска подршка родитељству недостаје, а потребе су све веће.

Препоручене мере и активности:

1. Оснивање Саветовалишта за родитеље

- индивидуално и групно саветовање;
- обуке о родитељству;
- подршка у кризним ситуацијама;
- програми за очеве.

2. Психолошка подршка трудницама, породиљама и младим родитељима

- индивидуални разговори;
- групе подршке;
- рани скрининг постпорођајне депресије.

3. Програми за родитеље деце предшколског и школског узраста

- развој комуникационих вештина;
- управљање стресом;
- унапређење породичних односа.

4. Јачање превентивних здравствених услуга

- тематска предавања;
- скрининг прегледи;
- програми репродуктивног здравља.

9.5. Јачање основног и средњег образовања

Институције су указале на специфичне потребе образовног система које би могле директно или индиректно да утичу на демографску стабилизацију.

Препоручене мере и активности:

1. Ширење услуге продуженог боравка у основним школама

- успостављање боравка у свим школама;
- финансирање педагога/учитеља за рад у боравку;
- усклађивање радног времена са потребама родитеља.

2. Унапређење образовне инфраструктуре

- дигитализација учионица;
- модерна опрема у стручним кабинетима;
- побољшање грејања, расвете и енергијске ефикасности.

3. Развој програма за рад са децом која имају тешкоће у учењу

- јачање логопедских тимова;
- додатне педагошке интервенције у школи;
- сарадња са родитељима.

9.6. Подршка ученицима и студентима

Институције, посебно школе, предлажу јачање мера које подржавају образовање као фактор останка младих у заједници.

Препоручене мере и активности:

1. Задржавање постојећих и увођење нових облика подршке ученицима:

- бесплатни уџбеници за осетљиве групе;
- суфинансирање трошкова екскурзија;
- подршка школској опреми.

2. Унапређење подршке студентима

- повећање износа стипендија;
- приоритет за дефицитарне струке;
- праксе у локалним институцијама.

3. Додатне мере за социо-економски угрожене ученике

- топли оброци;
- набавка школског прибора;
- бесплатан превоз.

9.7. Стамбена подршка младим породицама

Институције препознају стамбено питање као један од највећих структурних проблема.

Препоручене мере и активности:

- 1. Субвенције за куповину прве некретнине за младе брачне парове**
- 2. Фонд за реновирање празних кућа у руралним срединама**
- 3. Повољан закуп за младе породице са децом**
- 4. Јавна кампања о доступним мерама стамбене подршке**

9.8. Подршка осетљивим групама

Институције наглашавају да мере морају бити инклузивне и дизајниране тако да одговоре потребама различитих категорија становништва.

Препоручене мере и активности:

- 1. За самохране родитеље**
  - приоритет у вртићу и продуженом боравку;
  - већи износ једнократне помоћи;
  - саветовалиште и психолошка подршка.
- 2. За ромску и другу маргинализовану популацију**
  - здравствена едукација;

- подршка упису деце у вртиће и школе;
- менторска подршка.

3. За вишедетне породице

- јачање материјалних давања;
- бесплатан вртић за сву децу;
- суфинансирање школских трошкова.

4. За руралне породице

- мобилне здравствене услуге;
- организован школски превоз;
- мини-вртићи у сеоским срединама.

9.9. Међусекторска сарадња као основ успешног ЛАП-а

Све институције истичу да се демографски проблеми могу решавати само кроз интегрисано деловање.

Препоручене мере и активности:

- 1. Формирање сталне међусекторске радне групе за ЛАП**
- 2. Квартални састанци директора школа, здравствених установа и локалне самоуправе**
- 3. Јединствена база података о индикаторима**
- 4. Годишњи извештај о спровођењу ЛАП-а пред Скупштином општине**

8. АНАЛИЗА ДЕМОГРАФСKE СИТУАЦИЈЕ на основу података достављених од стране грађана

Ово поглавље представља анализу демографске ситуације у општини, засновану на подацима добијеним путем упитника које су попунили грађани различитих узрасних, образовних и социо-економских профила. Анкета је спроведена са циљем да се прикупе ставови, искуства и препоруке становништва у области породичног живота, родитељства, услуга за децу, квалитета живота и демографских токова у локалној заједници.

Прикупљени подаци представљају драгоцен извор информација јер одражавају непосредно искуство грађана, њихову перцепцију демографских трендова и свакодневних изазова са којима се породице сусрећу. Резултати анкете омогућавају дубљи увид у стварне потребе становништва и доприносе формулисању мера локалне популационе политике које су засноване на доказима и усмерене на унапређење квалитета живота свих генерација.

Анализа обухвата демографски профил испитаника, оцену постојећих услуга и услова за породице, перцепцију демографске ситуације, препознате проблеме и предлоге грађана за унапређење мера подршке. Оваквим приступом, глас грађана постаје саставни део креирања Локалног акционог плана, што осигурава да предложене мере буду реалистичне, релевантне и усмерене на стварне приоритете заједнице.

8.1 Профил учесника анкете

Подаци добијени од грађана који су учествовали у анкети пружају важан увид у структуру становништва које је директно изнело своје ставове о демографској ситуацији у општини. Структура учесника је разноврсна и обухвата више генерација, различите породичне моделе и различите категорије родитеља, што анализи даје дубину и ширину.

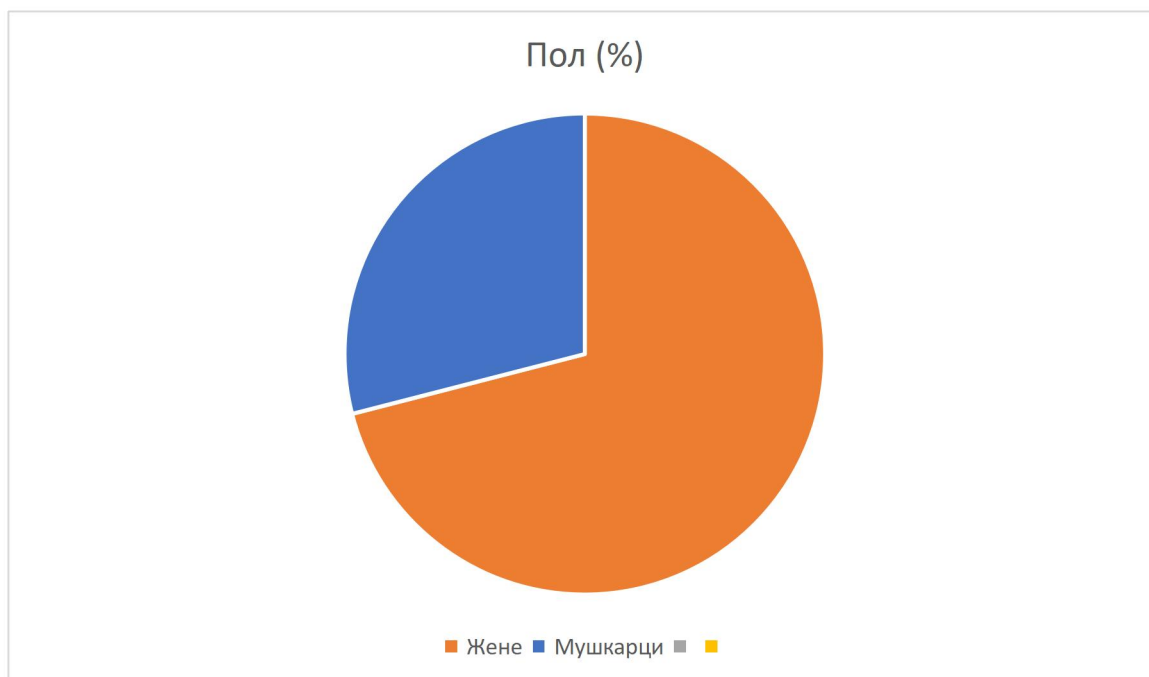
8.2 Полна структура

Анкету је попунило претежно женско становништво, што је уобичајено за истраживања која се баве темама породичног живота и услуга намењених деци. Према обједињеним подацима:

- жене чине око 71% учесника,
- мушкарци око 29% учесника.

Ова расподела указује да жене имају већи степен укључености у процесе који се односе на функционисање породице, образовне и социјалне услуге, али да је важно уважити и мушку перспективу која је, мада мање бројна, показала различито виђење демографске ситуације.

Пол	Проценат (%)
Жене	71%
Мушкарци	29%

8.3 Старосна структура

Учесници припадају широком узрасном спектру, од раних двадесетих до педесетих година живота. Такав распон укључује:

- младе одрасле који тек планирају породицу,
- родитеље са децом предшколског и основношколског узраста,
- родитеље тинејџера,
- као и нешто старије испитанике са већ формираним породицама.

Најзаступљенија је група **од 30 до 39 година**, што је очекивано јер се налази у периоду најинтензивнијег родитељства.

Старосна група	Проценат (%)
21–30 година	15%
31–40 година	45%
41–50 година	30%
Преко 50 година	10%

8.4 Породична структура

Већи део испитаника има децу, и то најчешће:

- двоје деце,
- затим једно дете,
- и у мањем проценту троје или више деце.

Захваљујући оваквој структури учесника, добијени подаци су директно релевантни за процену потреба породица са децом различитих узраста.

Број деце	Проценат (%)
Немају децу	5%
1 дете	20%
2 деце	50%
3 и више деце	25%

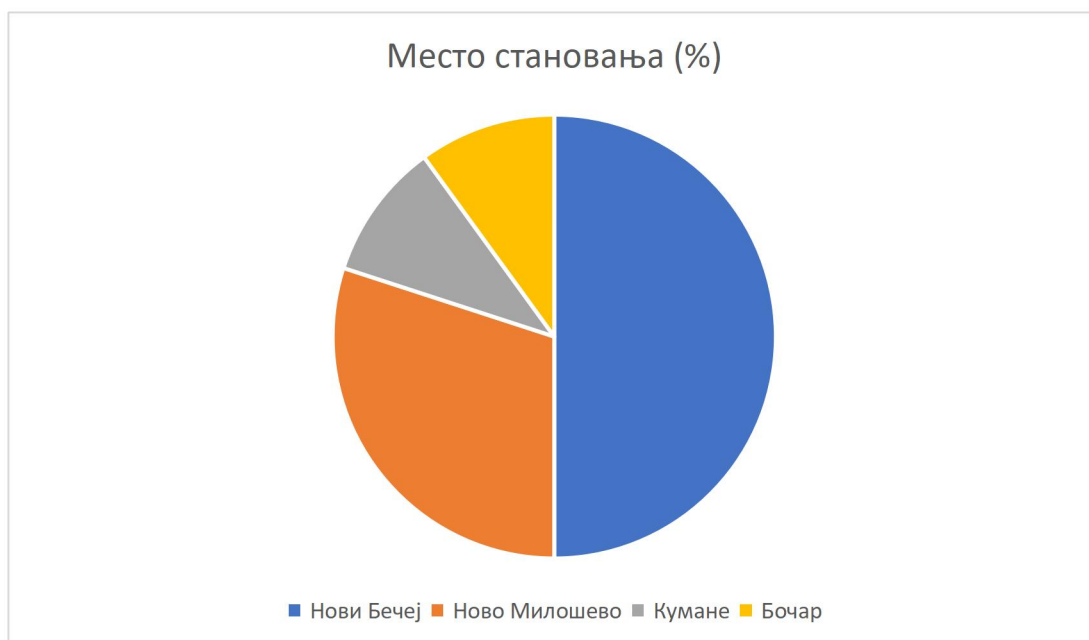
8.5 Место становања

Учесници долазе из свих насељених места општине:

- Нови Бечеј,
- Ново Милошево,
- Кумане,
- Бочар,
- као и мањих околних заједница.

Ово осигурава територијално уједначену заступљеност, што је посебно важно јер потребе руралних делова могу значајно да се разликују од потреба централног насеља.

Место становања	Проценат (%)
Нови Бечеј	50%
Ново Милошево	30%
Кумане	10%
Бочар	10%

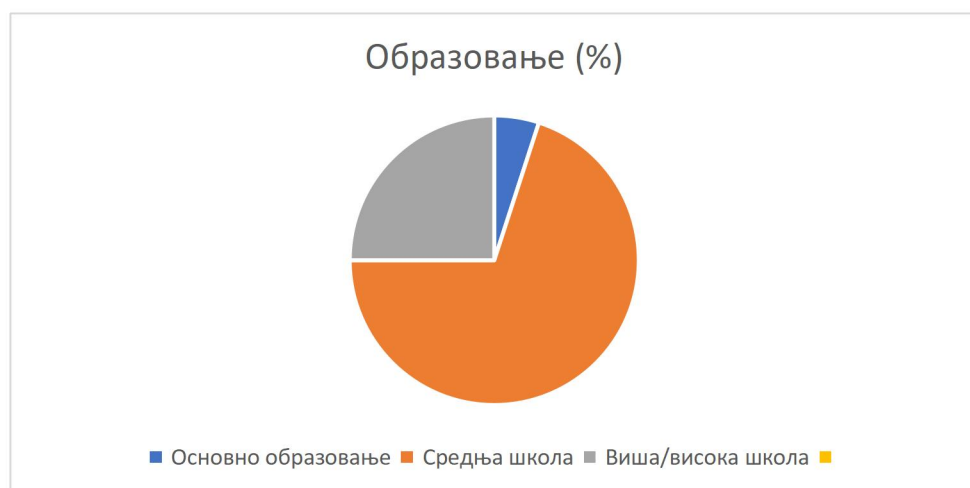

8.6 Образовна и радна структура

Највећи број жена у анкети има средњошколско образовање, док мањи проценат има више или високо образовање. Профили запослености су разноврсни: запослени у јавним установама, приватном сектору, предузетници, пољопривредници и незапослени.

Мушкарци учесници углавном припадају запосленој популацији, о чему сведочи и узрасна група 31–40 година и имају средње и високо образовање.

Ниво образовања	Проценат (%)
Основно образовање	5%
Средња школа	70%
Виша/висока школа	25%

Радни статус	Проценат
Запослени	65%
Незапослени	15%
Породиљско/родитељско	10%
Предузетници / пољопривредници	10%

8.7 Значај структуре узорка

Овако профилисан узорак обезбеђује да је анализа:

- репрезентативна за родитеље и породице у општини,
- погодна за идентификацију потреба различитих узраста деце,
- релевантна за доношење популационих мера,
- усмерена на конкретне изазове са којима се породице најчешће сусрећу.

8.8 Оцена демографске ситуације – поређење жена и мушкараца

Пол	Повољна / Добра	Просечна / Умерено повољна	Неповољна	Веома неповољна
Жене	65%	20%	15%	0%
Мушкарци	0%	20%	40%	40%

9. Анализа разлике у перцепцији демографске ситуације: жене vs. мушкарци

Резултати анкете спроведене међу грађанима општине Нови Бечеј показују изражену разлику у перцепцији демографске ситуације између жена и мушкараца. Док већина жена оцењује демографско стање као „добро“ или „просечно“, мушкарци ситуацију процењују као „неповољну“ или чак „веома неповољну“. Ово није уобичајена разлика и захтева дубљу интерпретацију, нарочито јер је *објективно демографско стање* — према подацима пописа, трендовима наталитета и анализама институција — јасно негативно.

9.1. Позитивна женска перцепција није супротстављање мушком мишљењу, већ институционалним и статистичким подацима

Најважнији закључак јесте да жене нису изразиле позитивнији став у односу на мушкарце, већ **упркос чињеници да анализа институција, стручни показатељи и статистика указују на озбиљну депопулацију.**

То значи да је женска перцепција:

- позитивнија него што би се очекивало на основу реалних података,
- неусклађена са трендовима наталитета, морталитета и миграција,
- и да је заснована пре свега на *личном искуству*, а не на широј слици.

Ово је важан налаз, јер показује да ће мере популационе политике морати да обухвате и **информативно-едукативну компоненту**, а не само материјалну подршку.

9.2. Жене су у овом случају показале перцепцију која је више заснована на свакодневном животу него на демографским индикаторима

Жене најчешће процењују стање кроз:

- сопствено родитељско искуство,
- окружење вртића, школа и породичне мреже,
- стабилност сопствене породице,
- присуство деце у локалној заједници,
- квалитет непосредних социјалних односа.

То ствара утисак да „демографска ситуација није тако лоша“, иако статистика показује супротно.

9.3. Мушкарци су у овом случају перципирали ближе институционално утврђеним показатељима

Мушкарци ситуацију виде негативније јер су, у просеку:

- више усмерени на економску реалност,
- свеснији одлива радне снаге,
- више прате миграције и затварање радних места,
- критичнији према дугорочној одрживости заједнице.

Зато њихова перцепција више кореспондира са:

- подацима пописа (пад становништва преко 16%),
- статистиком живорођених (128 беба годишње),
- негативним природним прираштајем,
- индексом старења,
- подацима институција о смањењу броја деце у школама.

9.4. Психосоцијални механизми

Овај раскорак у перцепцији није случајан; он је познат феномен у демографској социологији.

Уочена разлика у перцепцији демографске ситуације између жена и мушкараца **односи се само на овај узорак и не треба је тумачити као општи родно утемељени образац**. Жене у анкети полазе од личних и микросоцијалних утисака, док мушкарци чешће наглашавају макросоцијалне и економске факторе. Овај налаз указује на постојање 'празнине перцепције' између субјективног доживљаја грађана и објективних демографских трендова, што је познат феномен у демографској социологији.

9.5. Зашто је ово важно за ЛАП?

Ова разлика у перцепцији је важна за планирање мера, јер показује:

- да грађани немају јединствену слику о демографској кризи,
- да део анкетираних грађана ситуацију процењује оптимистичније, полазећи од личног и непосредног искуства,
- да други део анкетираних исказује критичније ставове, који су у већој мери усклађени са институционалним показатељима и статистичким трендовима,
- да мере популационе политике морају да обухвате и подизање свести о демографским изазовима и реалним трендовима,
- да је неопходно осмислити информативне и едукативне активности усмерене ка младим породицама и младим одраслим особама.

То значи да ЛАП не сме да се заснива само на економским и инфраструктурним мерама, већ и на:

- програмима едукације,
- информисању,
- саветовању,
- јачању локалних услуга,
- развоју подршке раном родитељству.

10. АНАЛИЗА ПРЕПОРУКА ГРАЂАНА

Препоруке које су грађани доставили путем упитника представљају значајан извор информација за планирање популационих мера, јер указују на реалне потребе локалног становништва, као и на доминантне правце у којима грађани очекују ангажовање локалне самоуправе. Иако узорак није велик, предлози су тематски конзистентни и пружају користан увид у приоритете заједнице.

10.1. Економска и развојна подршка (најчешће наведене мере)

Највећи број грађана истиче економску стабилност као кључни предуслов за заснивање породице и останак младих у општини. Према одговорима, доминирају следећи предлози:

- увођење **финансијских подстицаја младим пољопривредним газдинствима**,
- јачање програма за **запошљавање младих**,
- подршка **самозапошљавању и предузетништву**,
- стварање повољнијег окружења за покретање породичног бизниса.

Ово указује да грађани економску сигурност доживљавају као темељну меру која директно утиче на одлуку о рађању и останку у општини.

10.2. Подршка младим породицама и родитељству

Грађани истичу потребу за:

- бољом финансијском подршком приликом рођења детета,
- већом подршком породицама са троје и више деце,
- креирањем услова који олакшавају родитељство младим брачним паровима (нпр. приступачне услуге, јасније процедуре, подршка у руралним срединама).

10.3. Услови у вртићима и школама

Значајан број препорука односи се на побољшање образовне инфраструктуре:

- уређивање и модернизација вртића,
- улагање у школска дворишта, игралишта и наставне просторе,
- развој спортских и ваннаставних активности за децу.

Ово показује да родитељи доживљавају квалитет образовног окружења као један од кључних фактора за останак и подизање деце у општини.

10.4. Безбедност и јавни простори за децу

Грађани су наглашавали потребу за:

- обновом и уређењем дечјих игралишта,
- побољшањем јавне расвете,
- уређењем паркова,
- јачањем мера безбедности око школа и вртића.

Ова тема је честа у упитницима и потврђује потребу за уређеним јавним простором као елементом подршке родитељству.

10.5. Подршка репродуктивном и менталном здрављу

Грађани препознају недостатке у здравственим и саветодавним сервисима и предлажу:

- оснивање **саветовалишта за репродуктивно здравље**,
- доступнију подршку за ментално здравље младих и родитеља,
- едукације о планирању породице и здравим стиливима живота.

Ово је усклађено и са налазима институција.

10.6. Развој руралних средина

Упитници указују на важност:

- улагања у инфраструктуру села,
- стварања услова за останак младих у руралним заједницама,
- подршке руралном предузетништву.

Миграције из села у градове и из општине ка већим центрима перципиране су као један од највећих изазова.

10.7. Информисање и кампање

Грађани предлажу:

- кампање о значају породице и родитељства,
- едукације за младе о здрављу, зрелости, одговорности и формирању породице,

- промоцију позитивних примера родитељства у локалној средини.

10.8. Промоција очинства и улоге оца (јавља се у једном упитнику)

Иако се ова мера појављује само у једном од достављених упитника, она је важна јер уводи социјално релевантну тему:

- јачање улоге оца у породици,
- промоција равноправне поделе бриге о деци,
- активности које подстичу активно очинство.

Овај предлог није доминантан у узорку, али представља вредан сигнал о потреби за широм друштвеном дебатом.

Област предложених мера	Проценат
Економска подршка младима (послови, финансијска сигурност)	63%
Подршка пољопривредним газдинствима	47%
Подршка запошљавању / самозапошљавању	42%
Подршка младим породицама (новчана помоћ, услови)	37%
Побољшање услова у вртићима и школама	32%
Обнова игралишта, јавних простора и безбедности	26%
Саветовалишта и подршка репродуктивном / менталном здрављу	21%
Подршка развоју руралних средина	16%
Информативне кампање (породичне вредности, едукације)	16%
Промоција активног очинства	5%

Анализа препорука грађана показује да локално становништво највећи значај придаје економској сигурности, запошљавању и подршци младима који желе да остану у општини или да покрену сопствена газдинства и послове. Управо ове теме се најчешће појављују у упитницима и представљају јасну поруку да се демографска криза у Новом Бечеју доживљава као директно повезана са економским условима живота.

Истовремено, грађани препознају важност побољшања услова у вртићима, школама и јавним просторима за децу, као и потребу за јачањем здравствених и саветодавних услуга, што указује да подршка родитељству не сме бити сведена искључиво на финансијске мере. Иако се поједине теме јављају ређе (нпр. промоција активног очинства), оне указују на ширину потреба и на постојање специфичних области које би могле постати значајне у даљем развоју политика.

11. ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНЕ ПОПУЛАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ

11.1 Општи циљ

Стабилизација демографских кретања и унапређење услова за заснивање и развој породице у општини Нови Бечеј

11.2 Посебни циљеви

Посебни циљ 1: Повећање доступности и квалитета услуга за децу и родитеље

Овај циљ подразумева унапређење услова у вртићима, школама и јавним просторима како би деца и родитељи имали приступ сигурним, стимулативним и квалитетним услугама. Обухвата ширење капацитета, уређење простора, увођење нових програма и побољшање услова у руралним срединама.

Посебни циљ 2: Унапређење подршке репродуктивном и менталном здрављу

Циљ је успостављање приступачних и стручних сервиса који подржавају здравље жена, трудница, породиља и младих родитеља. Посебан фокус ставља се на формирање саветовалишта за репродуктивно здравље, додатне услуге подршке трудницама и системску подршку менталном здрављу младих.

Посебни циљ 3: Јачање економске сигурности младих породица

Циљ се односи на развој програма који унапређују запосленост, предузетништво и економску стабилност младих и младих родитеља. Укључује подстицаје пољопривредним газдинствима, подршку samozapošljavanju, стручне обуке и програме за останак младих у локалној заједници.

Посебни циљ 4: Унапређење услова живота у руралним подручјима и смањење миграција

Овај циљ бави се унапређењем инфраструктуре, јавних услуга и економских услова у селима како би се створили предуслови за останак и повратак младих. Обухвата уређење јавних простора, подршку руралном предузетништву и улагања у локалну инфраструктуру.

Посебни циљ 5: Повећање информисаности грађана о демографским изазовима и родитељству

Циљ је да се путем кампања, едукативних активности и јавних програма побољша разумевање демографских трендова, значаја родитељства и доступних услуга подршке. Ово доприноси бољој припремљености младих за родитељство и јачању свести о важности демографских питања.

Посебни циљ 6: Подршка равноправном учешћу оба родитеља у бризи о деци

Циљ промовише партнерски приступ родитељству кроз активности које подстичу равноправну поделу обавеза и јачају улогу оба родитеља. Посебна пажња посвећује се промоцији активне улоге очева, али у оквиру шире теме подршке породици.

Посебни циљ 7: Унапређење институционалних капацитета и међусекторске сарадње

Циљ је јачање координације и компетенција локалних институција — здравства, образовања, социјалне заштите и локалне самоуправе — како би мере подршке породици биле ефикасне, усаглашене и доступне. Обухвата и увођење система праћења и евалуације ЛАП-а.

12. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ И ПРЕДЛОЖЕНЕ МЕРЕ

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: Подршка деци, родитељима и унапређење услуга

Фокус: вртићи, школе, јавни простори, доступност услуга и безбедност.

Мере:

1. Унапређење инфраструктуре у предшколским и школским установама (реконструкција простора, набавка опреме).
2. Уређење и обнова дечјих игралишта, дворишта и спортских терена.
3. Ширење капацитета вртића или оптимизација постојећих (продужени боравак, додатне групе).

4. Увођење или јачање програма раног развоја, културних и спортских активности за децу.
5. Побољшање безбедности око школа и вртића (расвета, вертикална сигнализација, пешачке стазе).
6. Успостављање служби или програма за подршку родитељима (школа родитељства, саветовање).

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: Репродуктивно и ментално здравље

Фокус: превенција, подршка трудницама, саветовалишта, ментално здравље младих родитеља.

Мере:

1. Оснивање или јачање **саветовалишта за репродуктивно здравље** при Дому здравља.
2. Развој услуга подршке трудницама: школа за труднице, психолошка подршка, нутритивни програми.
3. Увођење програма менталног здравља за младе, труднице и родитеље.
4. Едукације у школама о репродуктивном здрављу и одговорном родитељству.
5. Развој програма подршке жена у периоду после порођаја (постпорођајне групе).

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: Економска сигурност младих породица

Фокус: запошљавање, предузетништво, пољопривреда, стипендије.

Мере:

1. Програми подршке **самозапошљавању младих** и младих родитеља.
2. Финансијски подстицаји за **млада пољопривредна газдинства** (опрема, механизација, обуке).
3. Локални програми стручног оспособљавања младих у сарадњи са НСЗ.
4. Подршка запошљавању младих жена на селу.

5. Стипендије, награде и подршка ученицима и студентима као мотивација за останак.
6. Подршка развоју породичних бизниса и локалног предузетништва.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: Останак младих и развој руралних средина

Фокус: инфраструктура, јавни простори, мобилност, услови за живот у селима.

Мере:

1. Улагања у инфраструктуру у селима (путеви, канализација, јавна расвета).
2. Уређење јавних простора у селима (тргови, паркови, спортске зоне).
3. Подршка руралном предузетништву и породичним газдинствима.
4. Програми за младе породице које желе да остану или се врате у рурална подручја.
5. Мобилне услуге (патронажна служба, мобилне канцеларије за саветовање).

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: Информисање, едукација и подизање свести

Фокус: демографски изазови, родитељство, репродуктивно здравље, породичне вредности.

Мере:

1. Кампање о значају родитељства, здравих стилова живота и демографских трендова.
2. Јавне трибине, радионице и обуке за младе и младе родитеље.
3. Програми у школама о одговорном родитељству и партнерству.
4. Информисање о доступним мерама подршке и услугама у општини.
5. Промоција позитивних примера младих породица из локалне заједнице.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6: Подршка равноправном родитељству

Фокус: подршка улози оба родитеља, партнерски приступ.

Мере:

1. Програми који промовишу равноправно учешће оба родитеља у бризи о деци.
2. Јачање улоге очева кроз едукативне материјале и активности (суптилно, јер препорука долази из једног упитника).
3. Обуке и радионице о партнерској комуникацији и родитељству.
4. Услуге саветовања за породице у кризи.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 7: Институционална координација и јачање капацитета

Фокус: сарадња, ресурси, праћење ЛАП-а.

Мере:

1. Успостављање координационог тела за спровођење ЛАП-а.
2. Јачање сарадње између здравства, образовања, социјалне службе и локалне самоуправе.
3. Обуке за стручне службе (социјални радници, педијатри, наставници, патронажне сестре).
4. Увођење система за праћење, извештавање и евалуацију ЛАП-а.
5. Годишње ревизије и јавне презентације постигнутих резултата.

13. ОПЕРАТИВНИ ОКВИР ЛАП-А: ОБЛАСТИ, МЕРЕ, НОСИОЦИ И РОКОВИ

Овај сегмент представља оперативни, примењиви део Локалног акционог плана за популациону политику општине Нови Бечеј. Табеларни приказ обухвата све приоритетне области, дефинисане мере, надлежне институције и планиране рокове за реализацију. На овај начин се обезбеђује систематичност, јасна одговорност и праћење напретка у спровођењу популационих политика.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: Подршка деци, родитељима и унапређење услуга

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Унапређење	Број реконструисаних	ОШ, ПУ,	2026–2028

инфраструктуре у вртићима и школама	објеката; број набављених комплета опреме	Одељење за друштвене делатности	
Уређење и обнова игралишта и спортских терена	Број обновљених локација; повећање броја корисника	ЈП, МЗ, Општина	2026–2028.
Ширење или оптимизација капацитета вртића	Број нових места у вртићу; број нових група	ПУ, Општина	2027.
Увођење нових програма за децу	Број реализованих програма; број укључене деце	Установе културе, школе	2026–2028.
Побољшање безбедности око школа и вртића	Број постављених камера/расвете/означених стаза	Општина, ЈП, школе	2026–2028.
Подршка родитељству (школа родитељства, саветовање)	Број реализованих радионица; број родитеља корисника	Дом здравља, ЦСР	2026–2028.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: Репродуктивно и ментално здравље

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Оснивање саветовалишта за репродуктивно	Саветовалиште успостављено; број корисника	Дом здравља, Општина	2026.

здравље			
Подршка трудницама	Број програма; број укључених трудница	Дом здравља	2026–2028.
Програми менталног здравља младих и родитеља	Број радионица; број корисника	Дом здравља, школе	2026–2028.
Едукације о репродуктивном здрављу у школама	Број реализованих часова/трибина	Школе, Дом здравља	2026–2027.
Подршка женама након порођаја	Број група подршке и учесница	Дом здравља, ЦСР	2026–2028..

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: Економска сигурност младих породица

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Подршка самозапошљавању младих	Број корисника; износ додељених средстава	Општина, НСЗ	2026–2028.
Подстицаји младим пољопривредним газдинствима	Број корисника; број одобрених пакета	Општина, Пољопривредна служба	2026–2028.
Локални програми стручног оспособљавања	Број корисника; број реализованих обука	НСЗ, школе	2026.
Подршка	Број запослених;	Општина, НСЗ	2026–2028.

запошљавању младих жена на селу	број програма подршке		
Стипендије ученицима и студентима	Број корисника; број нових стипендија	Општина	Годишње
Подршка развоју породичних бизниса	Број подржаних бизниса; број обука	Општина, РРА	2026–2027.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: Развој руралних средина

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Улагања у инфраструктуру села	Број уређених километара путева/расвете	Општина, ЈП	2026–2028.
Уређење јавних простора у селима	Број обновљених локација	МЗ, ЈП	2026–2027.
Подршка руралном предузетништву	Број корисника	Општина	2026–2027.
Програми за младе породице у селима	Број корисника; број мера	Општина	2026–2028.
Мобилне услуге у руралним подручјима	Број услуга; број корисника	Дом здравља, ЦСР	2026.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: Информисање и едукација

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
------	------------	---------	-----

Кампање о родитељству и демографским изазовима	Број кампања; број учесника	Општина, школе	2026–2027.
Трибине, радионице и обуке за младе	Број активности; број учесника	Школе, Дом здравља	2026–2027.
Образовни програми у школама	Број часова; број ученика	Школе	2026–2028.
Информисање о доступним мерама подршке	Број материјала; број корисника	Општина	Континуирано
Промоција позитивних примера	Број догађаја; број објава	Општина	2026–2028.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6: Подршка равноправном родитељству

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Програми за равноправно родитељство	Број програма; број учесника	Дом здравља, ЦСР	2026–2028.
Промоција активног учешћа очева	Број материјала; број учесника	Општина	2026–2028.
Радионице о партнерској комуникацији	Број радионица; број парова	ЦСР	2026.
Подршка породицама у кризи	Број корисника; број интервенција	ЦСР	2026–2028.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 7: Јачање институционалних капацитета

Мера	Индикатори	Носиоци	Рок
Формирање координационог тела за ЛАП	Тело формирано; број састанака	Општина	2026.
Унапређење сарадње институција	Број заједничких активности	Општина, здравство, просвета	2026–2028.
Обуке за стручне службе	Број обука; број учесника	ЦСР, Дом здравља	2026–2028.
Увођење система праћења и евалуације	Извештаји; број индикатора	Општина	Годишње
Јавне презентације резултата	Број догађаја; број учесника	Општина	Годишње

14. ФАЗЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЛАП-а

Имплементација Локалног акционог плана за популациону политику у општини Нови Бечеј спроводиће се у три јасно дефинисане фазе током периода 2026–2028. године. Оваква фазна динамика омогућава планирано увођење мера, редовно праћење њиховог учинка и правовремено прилагођавање у складу са идентификованим изазовима и потребама.

Фаза I (2026)

Ова фаза обухвата припремне активности и институционално позиционирање ЛАП-а унутар локалне управе. Током ове године формираће се механизми за координацију и праћење реализације мера, биће разрађене све процедуре за примену одређених мера, и покренуте прве пилот-активности у оквиру најприоритетнијих области. Такође, спровешће се обуке за релевантне актере и успоставиће се комуникација са грађанима како би се обезбедила видљивост и разумевање предложених интервенција.

Фаза II (2026 - 2027)

Након припреме, друга фаза подразумева пуно спровођење планираних мера. Обухват ће бити проширен на целу територију општине, укључујући и мање заступљене и руралне делове. Биће обезбеђени сви административни и технички предуслови за квалитетну реализацију, а спроводиће се и континуиране активности едукације, подршке и праћења. У овој фази очекује се први увид у ефекте мера, који ће бити анализирани и укључени у текуће прилагођавање активности.

Фаза III (2028)

Завршна фаза обухвата евалуацију резултата остварених у претходне две године, као и формулисање препорука за даљи развој популационе политике на локалном нивоу. Биће извршена ревизија постојећих мера, идентификоване успешне праксе и припремљена основа за израду новог ЛАП-а након 2028. године. Поред тога, општина ће размотрити могућности за додатно умрежавање и коришћење националних и међународних програма подршке.

15. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ЛАП-а

Ефикасна реализација Локалног акционог плана за популациону политику захтева успостављање свеобухватног, транспарентног и континуираног система праћења и евалуације. Применом овог система обезбеђује се да све планиране мере буду спроведене у предвиђеним роковима, уз јасан увид у резултате, изазове и потребу за прилагођавањем током периода 2026–2028.

Праћење и евалуација представљају кључни механизам за одрживост популационих политика, јер омогућавају да локална самоуправа благовремено уочи трендове, реакције корисника и институционалне баријере. На основу тих података могуће је увести корективне радње, побољшати имплементацију и осигурати да мере заиста одговарају потребама породица, младих, деце и свих других циљних група.

Успостављањем структурираног система надзора — који укључује редовне извештаје, индикаторе, ревизије и повратне информације грађана — ЛАП постаје живи документ који се може ажурирати и унапређивати у реалном времену. Тиме се обезбеђује да предложене активности имају мерљив и дугорочно одржив утицај на демографску слику општине.

15.1 Механизми праћења

Носилац праћења биће **Комисија за праћење реализације ЛАП-а**, коју именује председник општине. Комисија ће:

- пратити реализацију свих мера у односу на дефинисане индикаторе, носиоце и рокове,
- квартално вршити интерне увиде у степен реализације,
- припремати полугодишње и годишње извештаје,

- извештаје представљати Општинском већу и другим надлежним телима,
- давати препоруке за прилагођавање мера.

15.2 Алати и индикатори

За сваку меру дефинишу се **кључни индикатори учинка**, који ће бити:

- квантификујући,
- мерљиви,
- временски дефинисани,
- засновани на SMART приступу.

Типични индикатори укључују:

број корисника, обухват активности, број реализованих услуга, износе финансијске подршке, степен коришћења инфраструктуре, број едукативних садржаја, и сл.

Извори података биће административни записи, редовни извештаји установа, анкете корисника, као и подаци добијени од стручних служби и партнера.

15.3 Евалуација ефеката

Евалуација ће се спроводити на два нивоа:

1. Годишња интерна евалуација

- анализира успех мера у претходној години,
- идентификује проблеме у имплементацији,
- предлаже корекције за наредни период.

2. Финална евалуација (2028.)

- даје свеобухватну оцену ефеката ЛАП-а,
- мери степен остваривања специфичних циљева,
- формулише препоруке за ЛАП након 2028. године.

По потреби, општина може ангажовати **екстерне стручњаке** ради објективне процене ефеката.

15.4 Повезаност са надлежним институцијама

Систем праћења биће усаглашен са:

- Покрајинским секретаријатом за социјалну политику, демографију и равноправност полова,
- Министарством за бригу о породици и демографију,
- другим релевантним институцијама.

На овај начин омогућава се правовремено пријављивање на јавне позиве и усклађеност са националним политикама.

15.6 Унапређивање кроз повратне информације грађана

Посебна пажња биће посвећена мишљењима грађана – корисника мера.

Повратне информације прикупљаће се путем:

- кратких анкета,
- онлајн формулара,
- директне комуникације са установама.

Систем праћења и евалуације представља темељ успешне реализације ЛАП-а у периоду 2026–2028. Његовом применом општина Нови Бечеј обезбеђује да се све планиране активности спроводе транспарентно, координисано и у складу са дефинисаним циљевима. Редовно праћење учинка, мерење ефеката, благовремено кориговање мера и активно укључивање грађана омогућавају да ЛАП остане реалан, делотворен и прилагођен потребама локалне заједнице. Овако постављен систем обезбедиће да општина не само прати демографске промене, већ да им активно одговара, унапређује квалитет живота породица и ствара повољније услове за останак и развој младих генерација. Резултати евалуације у 2028. години служиће као основ за формулисање новог ЛАП-а, заснованог на доказима, валидним подацима и проверено ефективним мерама.

16. ЗАКЉУЧАК

Локални акциони план за популациону политику општине Нови Бечеј за период 2026–2028. године представља свеобухватан, на доказима заснован и стратешки усмерен документ чији је циљ преокретање негативних демографских трендова и стварање подстицајног окружења за развој породице, рађање и останак младих у локалној заједници. Полазећи од чињенице да општина већ дужи низ година бележи константан пад броја становника, високу стопу морталитета, ниску стопу наталитета и пораст миграција — нарочито младог и радно способног становништва — постало је неопходно системски приступити дефинисању мера које могу да одговоре на ове изазове.

Сprovedена анализа институционалних података, као и резултати упитника за грађане, показали су да је демографска криза дубока и да обухвата све сегменте друштвеног живота: од образовања и здравства, преко рада и запошљавања, до услова становања, социјалне подршке и квалитета јавних услуга. Истовремено, анализа је открила и дисбалансе у перцепцијама грађана, што је додатно нагласило потребу за јачом комуникацијом, информисањем и едукацијом, али и за већим укључивањем грађана у креирање политика које их се непосредно тичу.

Предложене мере обухватају седам приоритетних области које рефлектују најважније изазове и потребе локалне заједнице: подршку деци и родитељима, унапређење репродуктивног и менталног здравља, економску сигурност младих породица, развој руралних средина, информисање и едукацију, подршку равноправном родитељству и јачање институционалних капацитета. Мере су практичне, изводљиве и усмерене на дугорочне ефекте, уз јасно дефинисане носиоце, индикаторе и рокове реализације.

Планирани систем праћења и евалуације обезбеђује да ЛАП буде жив и адаптиван документ, способан да се прилагоди стварним потребама становништва, динамици демографских промена и расположивим ресурсима. Полугодишњи и годишњи извештаји, јасни индикатори успеха, редовне евалуације и механизми за прикупљање повратних информација од грађана гарантују транспарентност и одговорност у спровођењу овог плана.

ЛАП 2026–2028 није само административни документ, већ стратегија која ставља породицу у центар локалне политике развоја. Његов успех зависи од ангажовања и сарадње свих релевантних актера — локалне самоуправе, јавних установа, цивилног сектора, привреде и самих грађана. Заједничким деловањем могуће је створити окружење у којем млади остају, породице имају подршку која им је потребна, деца одрастају у сигурним и стимулативним условима, а општина Нови Бечеј постепено зауставља и преокреће негативне демографске токове.

Овај документ представља полазну основу за дугорочно деловање и нужно је посматрати га као први корак у ширем процесу демографске обнове и развоја. Уз конзистентну примену мера, континуирану подршку институција и активно учешће локалне заједнице, ЛАП може постати кључни инструмент за изградњу стабилне, виталне и демографски одрживе општине Нови Бечеј.